

2024 / 3₍₂₈₎
ԵՐԵՎԱՆ

ԱՄԲԵՐԴ
Տ Ե Ղ Ե Կ Ա Գ Ի Ր

AMBERD
BULLETIN

АМБЕРД
БЮЛЛЕТЕНЬ

«Ամբերդ» տեղեկագիրը հրատարակվում է
ՀՊՏՀ գիտական խորհրդի որոշմամբ
Бюллетень «Амберд» издается по решению Ученого совета АГЭУ
The «Amberd» Bulletin is published by the decision of ASUE Scientific Council

ԳԼԽԱՎՈՐ ԽՄԲԱԳԻՐ
ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

Թարթուլ ՄԿՐՏՉՅԱՆ (ՀՊՏՀ գիտության գծով պրոռեկտոր)

Դավիթ ՀԱԽՎԵՐԴՅԱՆ («Ամբերդ» հետազոտական կենտրոնի տնօրեն), **Վարդան ԱԹՈՅԱՆ** («Ամբերդ» հետազոտական կենտրոնի փոխտնօրեն-ավագ փորձագետ), **Սամվել ԱՎԵՏԻՍՅԱՆ** («Ամբերդ» հետազոտական կենտրոնի ավագ փորձագետ), **Զոյա ԹԱԴԵՎՈՍՅԱՆ** (ՀՊՏՀ միջազգային տնտեսական հարաբերությունների ամբիոնի պրոֆեսոր), **Տիգրան ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ** (ՀՊՏՀ գիտահետազոտական աշխարհաբանների կազմակերպման բաժնի պետ), **Գրիգոր ՆԱԶԱՐՅԱՆ** (ՀՊՏՀ տնտեսության կարգավորման և միջազգային տնտեսական հարաբերությունների ֆակուլտետի դեկան), **Արմեն ՔԹՈՅԱՆ** (ՀՊՏՀ վիճակագրության ամբիոնի վարիչ), **Էդգար ԱՂԱՐԵԿՅԱՆ** (ՀՊՏՀ ֆինանսների ամբիոնի դոցենտ), **Համազասպ ԳԱԼՍՏՅԱՆ** («Ամբերդ» հետազոտական կենտրոնի ավագ հետազոտող), **Սաթենիկ ԱԼԱՎԵՐԴՅԱՆ** (ՀՊՏՀ «Տնտեսագետ» հրատարակչության խմբագիր)

ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ
ՔԱՐՏՈՒՐԱԸ

Նաիրա ԽՉԵՅԱՆ (ՀՊՏՀ «Տնտեսագետ» հրատարակչության ղեկավար)

ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР
РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ

Татул МКРТЧЯН (Проректор по науке АГЭУ)

Давид АХВЕРДЯН (Директор исследовательского центра «Амберд», АГЭУ), **Вардан АТОЯН** (Заместитель директора-старший эксперт исследовательского центра «Амберд», АГЭУ), **Самвел АВЕТИСЯН** (Старший эксперт исследовательского центра «Амберд», АГЭУ), **Зоя ТАДЕВОСЯН** (Профессор кафедры Международных экономических отношений АГЭУ), **Тигран МАРТИРОСЯН** (Начальник отдела по организации научно-исследовательских работ АГЭУ), **Григор НАЗАРЯН** (Декан факультета Регулирования экономики и международных экономических отношений АГЭУ), **Армен КТОЯН** (Заведующий кафедрой Статистики АГЭУ), **Эдгар АГАБЕКЯН** (Доцент кафедры Финансов АГЭУ), **Амазасп ГАЛСТЯН** (Старший исследователь исследовательского центра «Амберд», АГЭУ), **Сатеник АЛАВЕРДЯН** (Редактор издательства «Тнтесает», АГЭУ)

ОТВЕТСТВЕННЫЙ
СЕКРЕТАРЬ

Наира ХЧЕЯН (Руководитель издательства «Тнтесает», АГЭУ)

EDITOR-IN-CHIEF
EDITORIAL BOARD

Tatul MKRTCHYAN (Vice Rector for Science, ASUE)

Davit HAKHVERDYAN (Director, «Amberd» Research Center, ASUE), **Yardan ATOYAN** (Deputy Director & Senior Expert, «Amberd» Research Center, ASUE), **Samvel AVETISYAN** (Senior Expert, «Amberd» Research Center, ASUE), **Zoya TADEVOSYAN** (Professor, Chair of International Economic Relations, ASUE), **Tigran MARTIROSYAN** (Head, Division of Organization of Scientific-research Affairs, ASUE), **Grigor NAZARYAN** (Dean, Faculty of Regulation of Economics and International Economic Relations, ASUE), **Armen KTOYAN** (Head, Chair of Statistics, ASUE), **Edgar AGHABEKYAN** (Associate Professor, Chair of Finance, ASUE), **Hamazasp GALSTYAN** (Senior Researcher, «Amberd» Research Center, ASUE), **Satenik ALAVERDYAN** (Editor, «Tntesaget» Publishing House, ASUE)

EXECUTIVE SECRETARY

Naira KHCHEYAN (Head of «Tntesaget» Publishing House, ASUE)

ՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ԶԱՐԿԵՐԱԿ . ПУЛЬС ЭКОНОМИКИ . PULSE OF ECONOMY

- 5** **Նարեկ ԿԱՐԱՊԵՏՅԱՆ**
«Կովկասյան վագրի» վերադարձը
Մաս 1. Հայաստանի վերափոխումները և տնտեսական մոդելի ձևակերպման հրամայականը
Нарек КАРАПЕТЯН. Возвращение «кавказского тигра»
Часть 1. Экономические преобразования и необходимость разработки экономической модели Армении
Narek KARAPETYAN. Revival of the “Caucasian Tiger”
Part 1. Transformations and the Need to Define the Economic Model of Armenia
- 13** **Նարինե ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ**
Տնտեսական աճի գլուխկոտրուկը. առևտրի ոլորտի հետքերով
Нарине ПЕТРОСЯН. Головоломка экономического роста: по следам торгового сектора
Narine PETROSYAN. Puzzle of Economic Growth: In the Trails of Trade Sector

ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳ . ФИНАНСОВАЯ СИСТЕМА . FINANCIAL SYSTEM

- 20** **Էդգար ԱԴԱԲԵԿՅԱՆ**
Պատերազմ ու պատժամիջոցներ. ռուսաստանյան արժեթղթերի շուկայի արձագանքն իրավիճակին
Эдгар АГАБЕКЯН. Война и санкции: реакция российского фондового рынка на ситуацию
Edgar AGHABEKYAN. War and Sanctions: Reaction of the Russian Stock Market to the Situation

ՇՈՒԿԱՆԵՐ ԵՎ ՄՐՅԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ . РЫНКИ И КОНКУРЕНЦИЯ . MARKETS AND COMPETITION

- 33** **Թերեզա ՇԱՀՐԻՄԱՆՅԱՆ**
«Հաջողություն մանող թելերը». հայացք դեպի զարգացած տեքստիլ արդյունաբերություն ունեցող երկրներ
Тереза ШАГРИМАНЯН. Прядущиеся нити успеха: взгляд на страны с развитой текстильной промышленностью
Tereza SHAHRIMANYAN. Spinning Threads of Success: A Look at Countries with Developed Textile Industries

ԿՐԹՈՒԹՅՈՒՆ, ՆՈՐԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ, ԳԻՏԵԼԻՔ . ОБРАЗОВАНИЕ, ИННОВАЦИИ, ЗНАНИЯ . EDUCATION, INNOVATION, KNOWLEDGE

- 43** **Տաթևիկ ՎԱՐԴԱՆՅԱՆ**
Հայաստանի հետբուհական կրթության ներկայի անդրադարձը երկրի ապագայի վրա. անհանգստություններ և մտորումներ
Татевик ВАРДАНИЯН. Размышления о текущем состоянии поствузовского образования в Армении и его влиянии на будущее страны: опасения и мысли
Tatevik YARDANYAN. Reflecting on the Current State of Armenia's Post-Graduate Education and Its Impact on the Country's Future: Concerns and Thoughts

ՀԱՅԱՍՏԱՆ ԵՎ ԱՇԽԱՐՀ . АРМЕНИЯ И МИР . ARMENIA AND THE WORLD

- 50** **Սամվել ԱՎԵՏԻՍՅԱՆ**
Ռումինիայի ագրարային ոլորտի զարգացումները և Հայաստանի հետ ընդհանուր գծերը
Самвел АВЕТИСЯН. Развитие аграрного сектора Румынии и общие черты с Арменией
Samvel AVETISYAN. Development of the agricultural Sector in Romania and Common Features with Armenia

60 **Ռուզաննա ԹԱԴԵՎՈՍՅԱՆ**
Հայաստանի արտաքին քաղաքական վեկտորի հնարավոր փոփոխության տնտեսական գինը՝ արտահանման տեսանկյունից
Рузанна ТАДЕВОСЯН. Экономическая цена возможного изменения вектора внешней политики Армении с точки зрения экспорта
Ruzanna TADEVOSYAN. Economic Cost of Possible Shifting Armenia's Foreign Policy Vector: An Export Perspective

65 **Շուշան ՄՈՎՍԻՍՅԱՆ**
Բարձրագույն կրթության միջազգայնացման խնդիրները
Հայաստանում
Шушан МОВЦИСЯН. Проблемы интернационализации высшего образования Армении
Shushan MOYSISYAN. Challenges of Internationalization in Higher Education of Armenia

71 **Ալիկ ԹՈՐՈՍՅԱՆ**
Հայաստանի նոր էներգետիկ ուղին. «Սևծովյան մալուխ» նախագծի հեռանկարները
Алик ТОРОСЯН. Новый энергетический путь Армении: перспективы проекта «Черноморский кабель»
Aliik TOROSYAN. Armenia's New Energy Path: The Promise of the Black Sea Cable Project

ՀԱՅԱՍՏԱՆ ԵՎ ՍՓՅՈՒՌՔ . АРМЕНИЯ И ДИАСПОРА . ARMENIA AND DIASPORA

80 **Աննա ՓԱԽԼՅԱՆ**
Համայն հայության նվիրատվությունները «կորուսյալ» Արցախին...
Анна ПАХЛЯН. Всеармянские пожертвования «потерянному» Арцаху...
Anna PAKHLYAN. Pan-Armenian Donations to "Lost" Artsakh...

ԱՇԽԱՐՀԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՔՐՈՆԻԿՈՆ . ГЕОЭКОНОМИЧЕСКАЯ ХРОНИКА . GEOECONOMIC CHRONICLE

96 **Համազասպ ԳԱԼՍՏՅԱՆ**
ԲՐԻԿՍ. բազմաբևեռ աշխարհի նախերգանքը
Амазасп ГАЛСТЯН. БРИКС: прелюдия многополярного мира
Hamazasp GALSTYAN. BRICS: Prelude to a Multipolar World

106 **Անի ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ**
Սովի համաշխարհային համաթիվ. սովի վերացում, թե՛ թերսնուցման խորացում
Ани ХАЧАТРЯН. Мировой индекс голода: искоренение голода или углубление недоедания?
Ani KHACHATRYAN. Global Hunger Index: Zero Hunger or Deepening Undernourishment?

ԱՆՎՏԱՆԳՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ՄԱՐՏԱՀՐԱՎԵՐՆԵՐ . БЕЗОПАСНОСТЬ И ВЫЗОВЫ . SECURITY AND CHALLENGES

113 **Գայանե ԹՈՎՄԱՍՅԱՆ**
Արցախի բնական, մշակութային և այլ զբոսաշրջային ռեսուրսներն ու Ադրբեջանի կողմից Արցախի պատմամշակութային ժառանգության ոչնչացումը
Гаяне ТОВМАСЯН. Природные, культурные и другие туристические ресурсы Арцаха и уничтожение культурного наследия Арцаха Азербайджаном
Gayane TOVMASYAN. Natural, Cultural and Other Touristic Resources of Artsakh and Destruction of Cultural Heritage of Artsakh by Azerbaijan